

7. Uluslararası Çocuk Medyası Konferansı

Çocuk Medyasında İçerik Seçimi ve
Ekran Süresi Yönetimi

3-6 Yaş Grubu Çocukların Medyaya Erişiminde Aile Profilleri:

Anne Babalar Engel mi, Yoksa Rehber mi?

Dr. Öğretim Üyesi Müge Şen, Ankara Üniversitesi

Dr. Öğretim Üyesi Arif Yılmaz, Hacettepe Üniversitesi

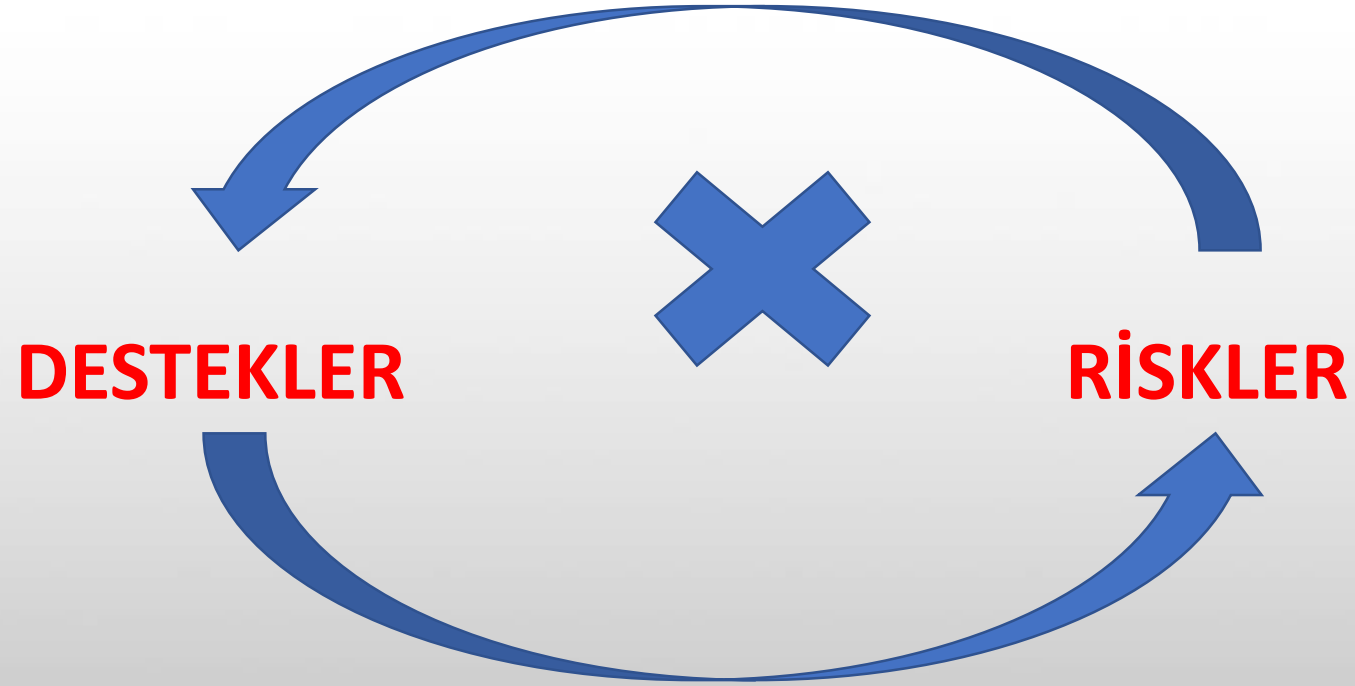
Araştırma Görevlisi Nergiz Teke, Bartın Üniversitesi

Dünya tarihinde çocuk yetiştirmenin eskiliğı
Değişen ve teknolojik olarak gelişen dünyada çocuk yetiştirmek
Çocuk yetiştirmede anne-babaların amacı ?

DESTEKLER

RİSKLER

DESTEKLER

RİSKLER

(1974) Leifer vd. Çocukların daha olgun izleyiciler olması için ana-babaların çocukların izleme biçimlerine dahil olmaları gerektiği, anne babaların da eleştirel izleyici olmaları

TV aracılığı:

1983: Messaris: Anne-babaların çocukların TV ile buluşmasında üç süreçle ilgili görevi yapabileceklerini öne sürmekte:

- TV'nin gerçek dünyayı yansıtıp yansıtmadığı ve nasıl yansıttığı? (Kategorileme)
- TV'deki şeylerin kesinliği ve temsil ediciliği hakkında çocukla tartışmak, (Geçerlik)
- Çocuğa TV'den edinilen bilginin gerçek dünyada ek bilgilerle desteklenerek nasıl kullanılacağını göstermek, (Destekleme)

TV Aracılık Davranışları

1987, Desmond vd.: Tartışma, açıklama

1987, Haefner ve Wartella: Birlikte televizyon izleme

1989, Dorr vd. Birlikte televizyon izleme

1990, Abelman: Kural koyma, sınırlandırma

Nathanson (2001) aracılık kavramını 'farklı davranışları kuşatan üst düzey bir yapı' olarak ele almış ve üç boyutlu bir kavramsallaştırma şeklinde yorumlamıştır.

Birlikte izleme: Basit bir biçimde anne-babaların çocuklarıyla TV izlemeleri,

Kısıtlayıcı Aracılık: TV'nin ne zaman, nasıl ve ne kadar izleneceğine ve TV'de hangi içeriğin izleneceğine ilişkin kurallar koymak,

Aktif Aracılık: Programın gerçekliğini tartışmak, TV'de izlenen davranışlar hakkında eleştirel yorumlar yapmak, TV'de sunulan bilgilere ek ve destekleyici bilgiler sağlamak,

ÇALIŞMANIN AMACI:

Okul öncesi dönem çocuğu olan anne-babalarının çocuklarının medya kullanımlarına yönelik **düşüncelerinin** ve **aracılık davranışlarının** incelenmesidir.

Okul öncesi dönem çocuğu olan anne-babaların çocuklarının medya kullanımına yönelik düşünceleri,

- ◆ anne-babaların demografik özelliklerine göre
- ◆ anne-babaların medya kullanımı özelliklerine göre
- ◆ okul öncesi dönem çocuklarının demografik özelliklerine göre
- ◆ okul öncesi dönem çocuklarının medya kullanımı özelliklerine göre

farklılaşmakta mıdır?

Okul öncesi dönem çocuğu olan anne-babaların çocuklarının medya kullanımına yönelik aracılık davranışları,

- ◆ anne-babaların demografik özelliklerine göre
- ◆ anne-babaların medya kullanımı özelliklerine göre
- ◆ okul öncesi dönem çocuklarının demografik özelliklerine göre
- ◆ okul öncesi dönem çocuklarının medya kullanımı özelliklerine göre

farklılaşmakta mıdır?

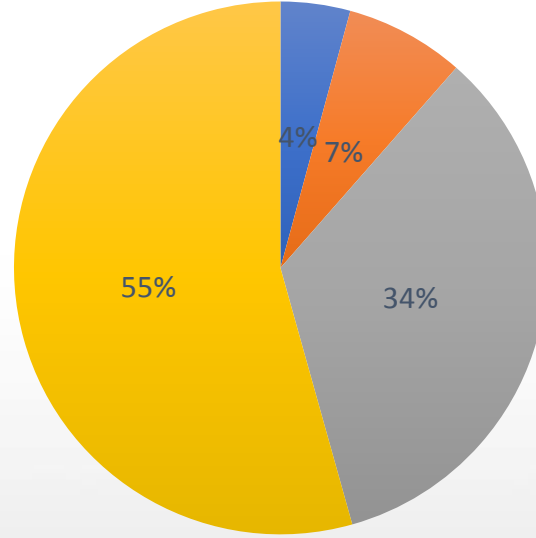
ÇALIŞMA MODELİ:

Bu araştırma nicel bir araştırma olmakla birlikte tarama modelinde yürütülmüştür.

ÇALIŞMA GRUBU:

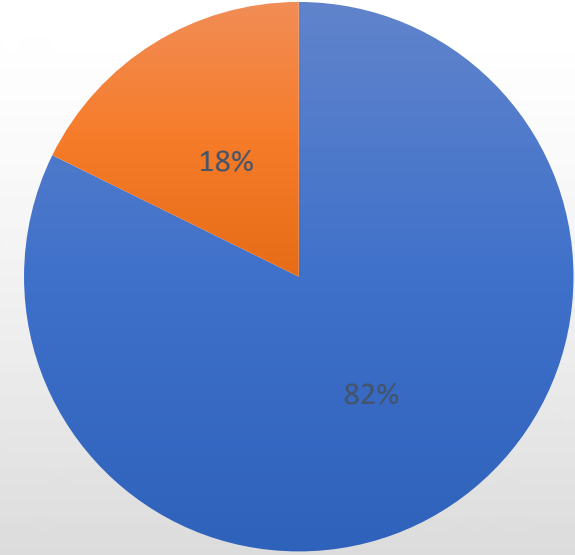
Ankara ilinin merkez 7 ilçesinde çocukları **3-6 yaş grubu** çocuğu anaokuluna devam olan **22-52 yaş** aralığında bulunan toplam **830 anne ve baba**

Katılımcı Eğitim Durumu

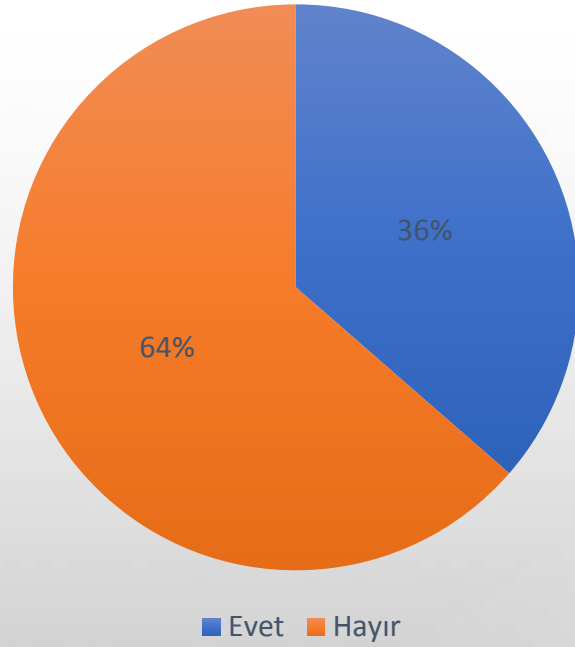
■ İlkokul ■ Ortaokul ■ Lise ■ Üniversite

Katılımcı Cinsiyet

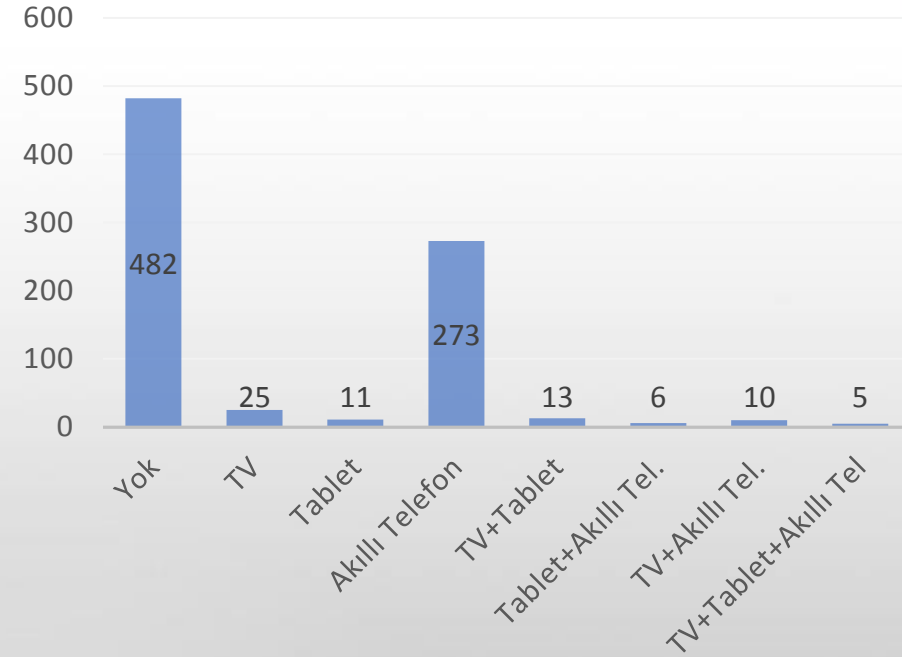

■ Kadın ■ Erkek

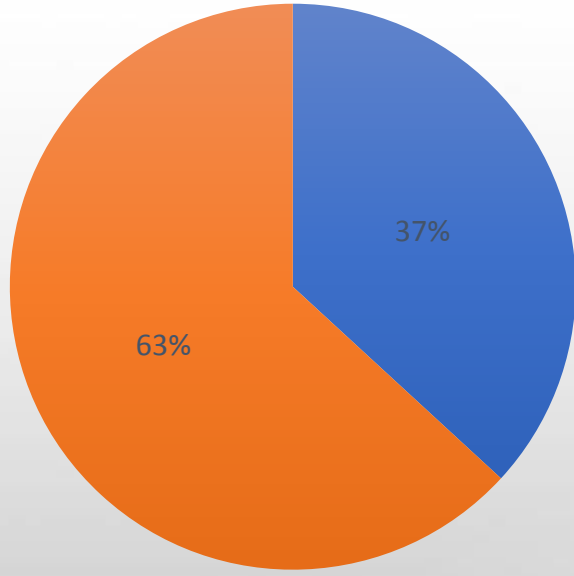
Çocuğa Ait Teknolojik Alet

Çocuğa Ait Teknolojik Aletler

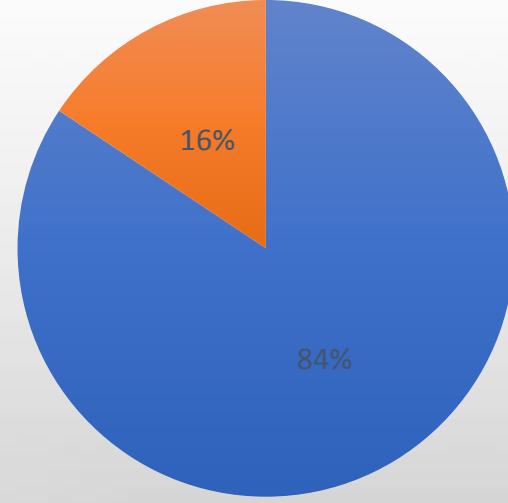

Çocuğun İnternet Erişimi Var Mı?

■ Evet ■ Hayır

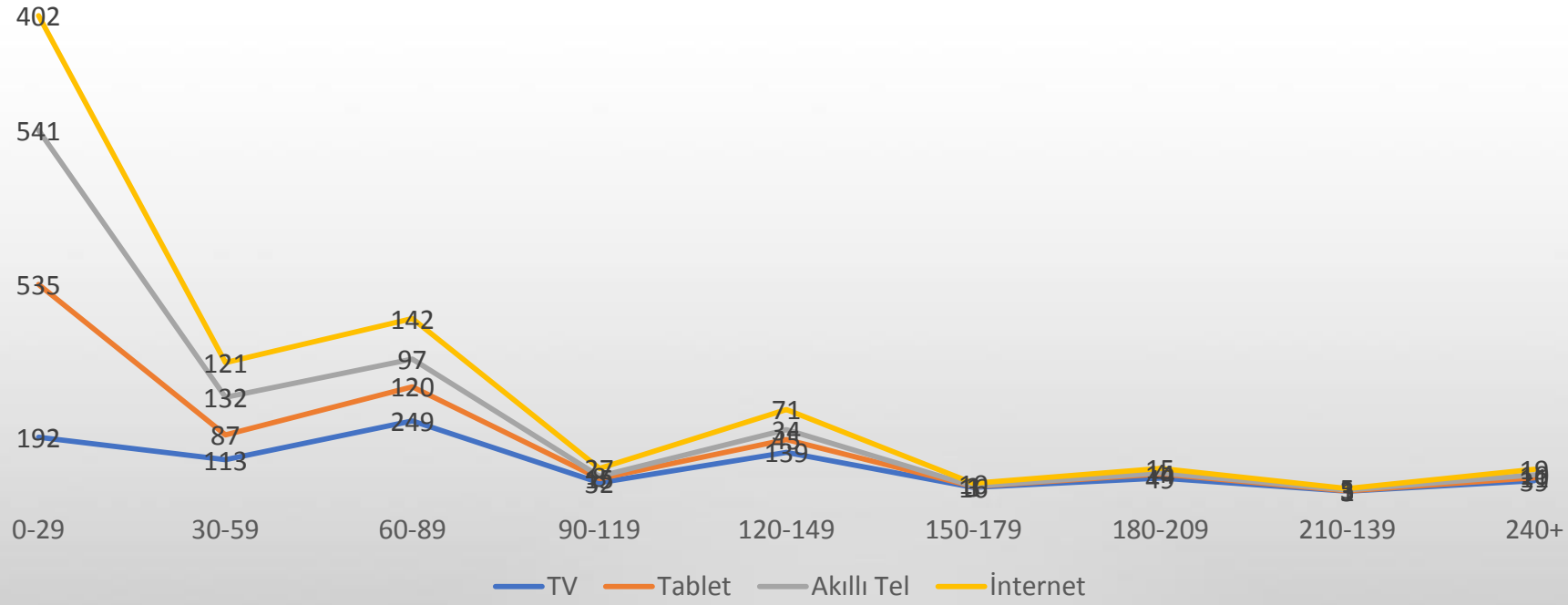
Teknolojik Araç Kullanım Kuralları Var Mı?

■ Evet ■ Hayır

Çocukların Medya Araçları ve İnternet Kullanım Süreleri

VERİ TOPLAMA ARAÇLARI:

1-OKUL ÖNCESİ MEDYA DÜŞÜNCE ÖLÇEĞİ- ANNE BABA FORMU

Şen, Yılmaz ve Teke (2018)

Açımlayıcı Faktör Analizi sonucunda ölçeğin Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) değeri =.76, üç alt boyuttan oluştuğu ve 1.faktör (**medyanın seçimi**) ortak varyansın 21,74'ünü, 2.faktör (**medyanın işlevi**) ortak varyansın 17,50'sini ve 3. faktör (**medyanın etkisi**) ortak varyansın % 10.67'sini 3 faktör toplamda varyansın 49,90'unu açıklamaktadır. Doğrulayıcı Faktör Analizi sonucunda ölçeğin uyum değerleri (RMSEA= 0.084, GFI= .91, AGFI=.88, RMR= .064, standardize edilmiş RMR=.064, NFI=.86, NNFI=.86, IFI=.88, RFI= .84 ve CFI=.88) genellikle kabul edilebilir uyuma karşılık geldiği ve üç alt boyut (medyanın işlevi, medya seçimi ve medyanın etkisi) ve **15 maddeden** Ölçeğin medyanın işlevi (5 madde), medya seçimi (6 madde) ve medyanın etkisi (4 madde) alt boyutlarına ait iç tutarlık değerleri .76, .77 ve .65' tir.

VERİ TOPLAMA ARAÇLARI:

2-OKUL ÖNCESİ MEDYA ARACILIĞI ÖLÇEĞİ- ANNE BABA FORMU

Şen, Yılmaz ve Teke (2018)

Açımlayıcı Faktör Analizi sonucunda ölçeğin Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) değeri =.95, iki alt boyuttan oluştuğu ve 1.faktör (**aktif aracılık**) ortak varyansın 40,90'ını, 2.faktör (**kısıtlayıcı aracılık**) ortak varyansın 13,28'ini 2 faktör toplamda varyansın 54,17'sini açıklamaktadır. Doğrulayıcı Faktör Analizi sonucunda ölçeğin uyum değerlerinin (RMSEA= 0.074, GFI= .89, AGFI=.87 RMR= .047, standardize edilmiş RMR=.052, NFI=.96, NNFI=.97, IFI=.97, RFI= .96 ve CFI=.97) genellikle mükemmel uyuma karşılık geldiği, iki alt boyut (aktif aracılık ve kısıtlayıcı aracılık) ve **21 maddeden** oluştuğu belirlenmiştir. Ölçeğin aktif aracılık (12 madde) ve kısıtlayıcı aracılık (9 madde) alt boyutlarına ait iç tutarlık değerleri .92 ve .89' dur.

3-DEMOGRAFİK BİLGİ FORMU

Anne-babaya ve çocuğa ait kiřisel bilgiler

Anne-baba ve çocuğun medya kullanımı ve alışkanlıklarına yönelik bilgiler

VERİ TOPLAMA SÜRECİ:

Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Alt Etik Kurulu 29.01.2018 tarihli ve 21 karar sayılı etik onayı ile

Milli Eğitim Bakanlığı 06.03.2018 tarihli ve 14588481-605.99-E.4759103 sayılı araştırma izni ile

01.04.2018 tarihi ile **15.10.2018** tarihleri arasında

VERİ ANALİZİ:

- Okul öncesi dönem çocuğu olan anne-babaların çocuklarının medya kullanımına yönelik düşünceleri,
- Okul öncesi dönem çocuğu olan anne-babaların çocuklarının medya kullanımına yönelik aracılık davranışları,

◆ **anne-babaların demografik özelliklerine göre**

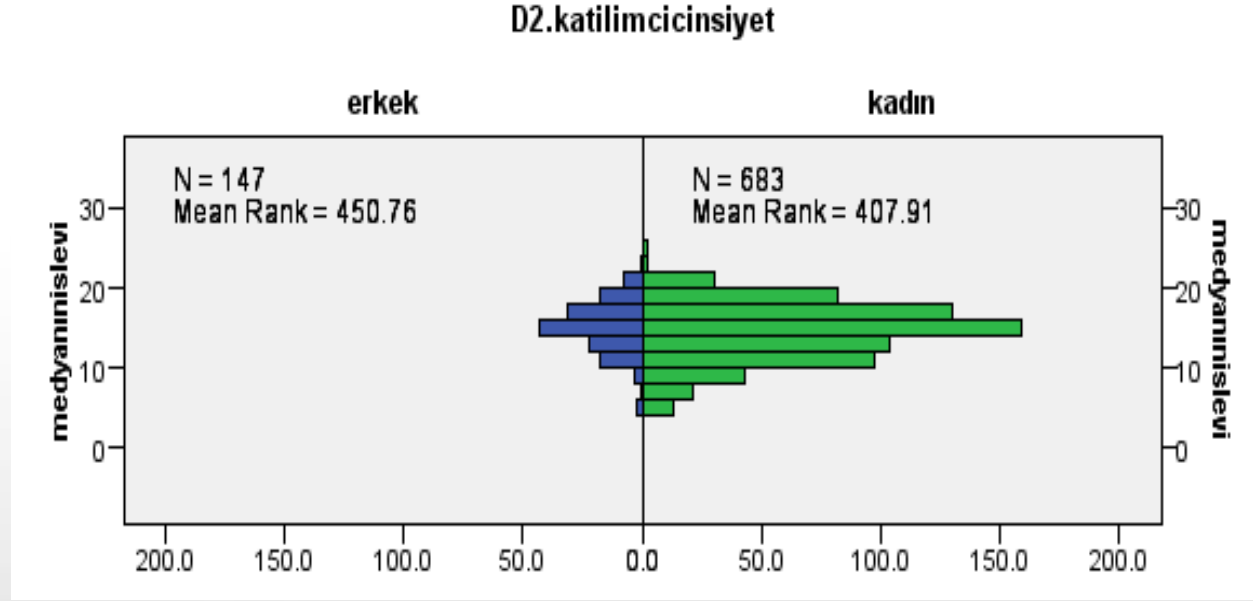
◆ **anne-babaların medya kullanımı özelliklerine göre**

◆ **okul öncesi dönem çocuklarının demografik özelliklerine göre**

◆ **okul öncesi dönem çocuklarının medya kullanımı özelliklerine göre**

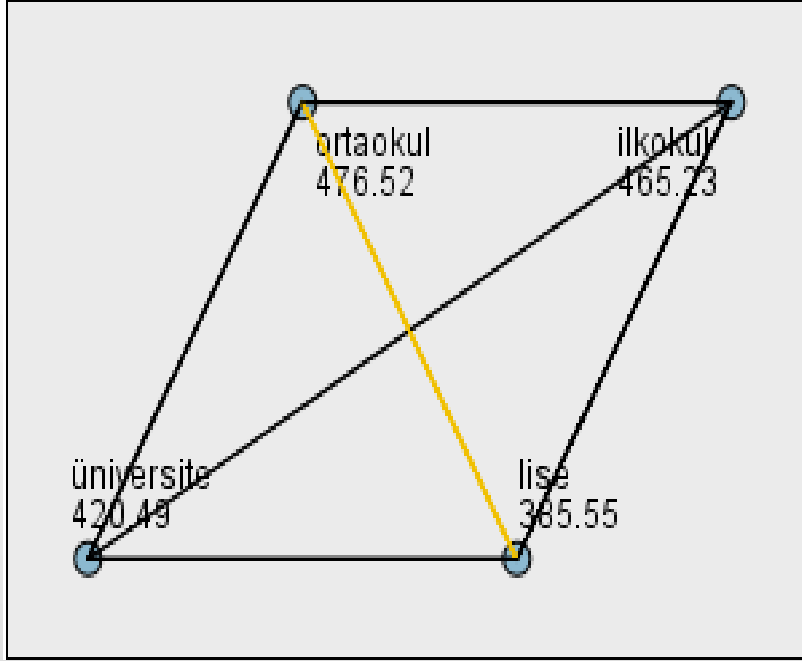
farklılaşıp farklılaşmadığını **Mann Whitney-U** ve **Kruskal Wallis-H** testleri ile analiz edilmiştir.

Bulgular (Medyanın İşlevi- Anne Baba demografik bilgiler)

Katılımcıların **medyanın işlevine yönelik düşünceleri** **cinsiyetler arası** farklılık göstermekte olup **erkeklerin (babaların) medyayı** **kadınlara (annelere) oranla** **medyanın daha öğretici ve yararlı** olduğunu düşünüyorlar.

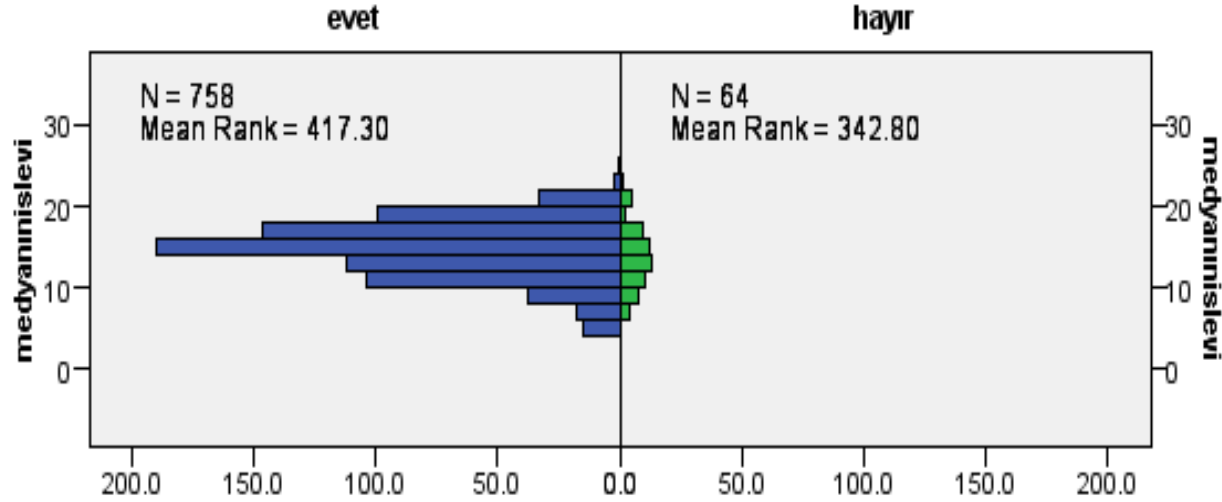
Bulgular (Medyanın İşlevi- Anne Baba demografik bilgiler)

Katılımcıların **medyanın işlevine yönelik düşünceleri** eğitim düzeyine göre farklılaştığı görülmüştür. Bu farklılığın **ortaokul düzeyindeki anne-babaların lise düzeyindeki anne-babalara göre daha yüksek oranda medyaya öğrenme aracı işlevi** yükledikleri ortaya çıkmıştır.

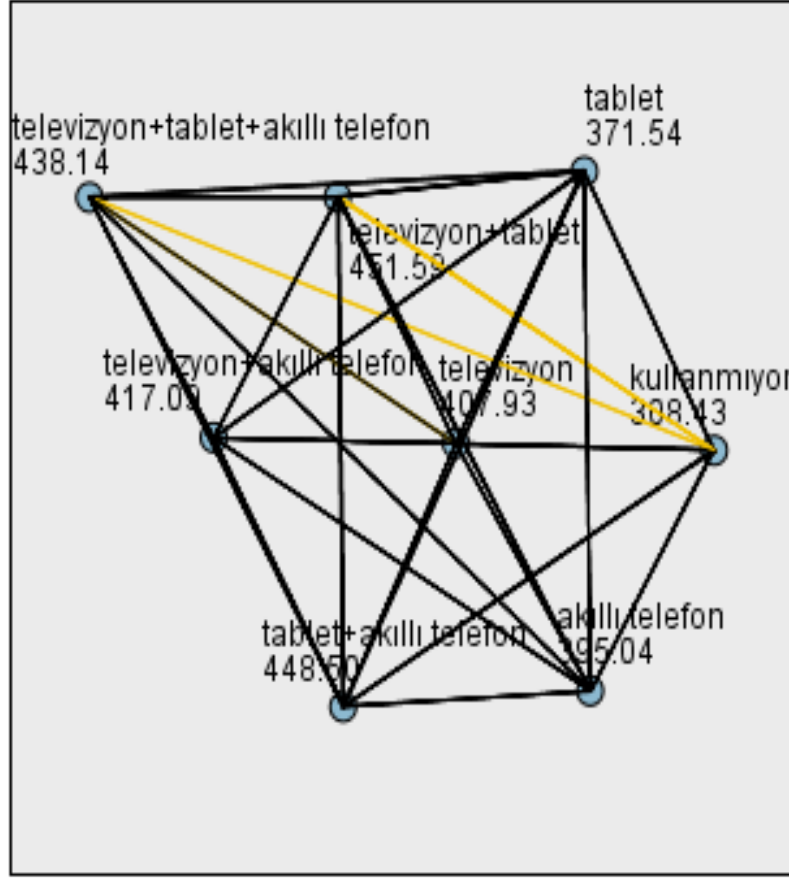
Bulgular (Medyanın İşlevi- çocuk medya kullanımı)

D11.cocukteknolojikarackullanımı

Katılımcıların **medyanın işlevine yönelik düşüncelerinin çocuklarının teknolojik araç kullanma durumuna göre farklılaştığı** görülmüştür. Bu farklılığın **çocuklarının teknolojik araç kullanımına izin veren anne-babaların, çocuklarının teknolojik araç kullanımına izin vermeyen anne-babalara göre daha yüksek oranda medyaya öğrenme aracı işlevi yükledikleri ve yararlı olduğunu düşündükleri** ortaya çıkmıştır.

Bulgular (Medyanın İşlevi- çocuk medya kullanımı)

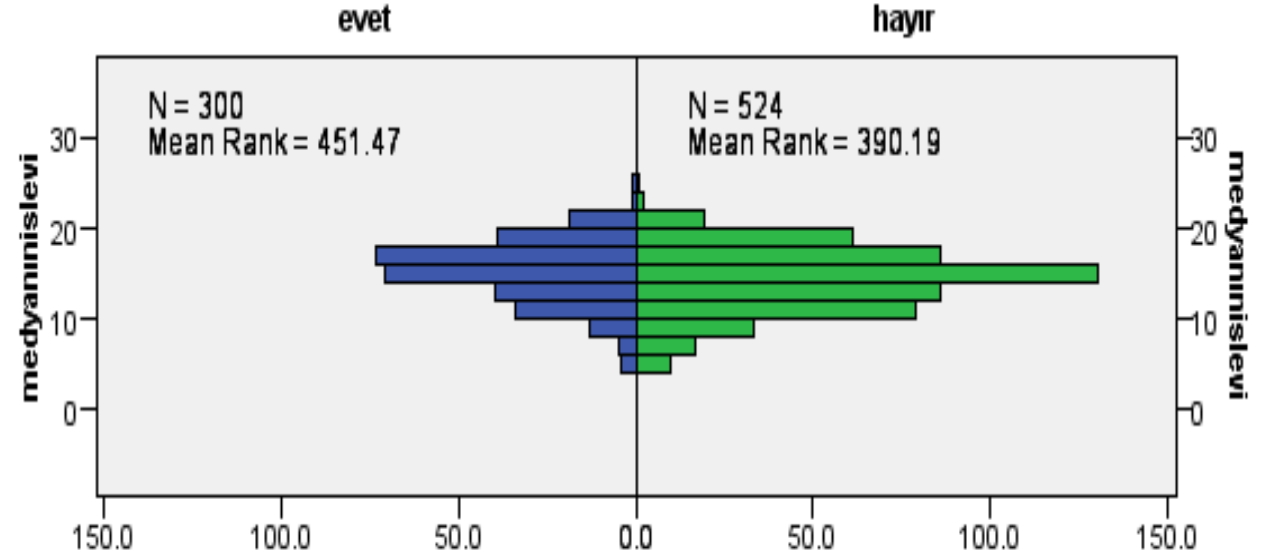

Katılımcıların medyanın işlevine yönelik düşüncelerinin çocuklarının kullandığı teknolojik araçlara göre farklılaştığı görülmüştür. Bu farklılığın çocuklarının TV+tablet+akıllı telefon / TV+tablet kullananların çocuğu hiç bir teknolojik araç kullanmayanlara göre daha yüksek oranda medyaya öğrenme aracı işlevi yükledikleri ve yararlı olduğunu düşündükleri ortaya çıkmıştır.

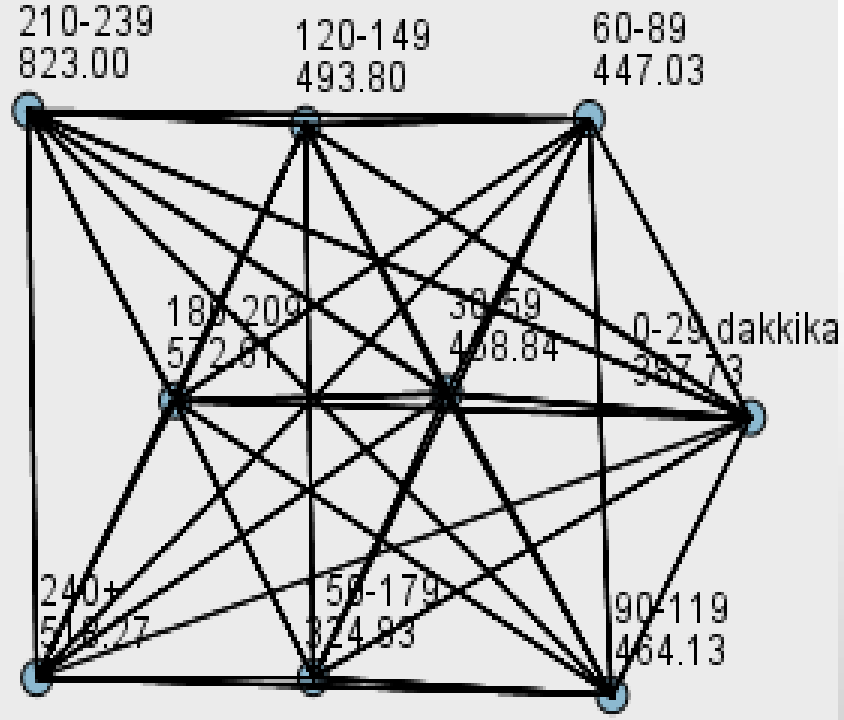
Bulgular (Medyanın İşlevi- çocuk medya kullanımı)

D13.sadececocugaaiteknolojikaraclar

Katılımcıların medyanın işlevine yönelik düşüncelerinin çocuklarının teknolojik araçlara sahip olma durumuna göre farklılaştığı görülmüştür. Bu farklılığın çocuğu teknolojik araca sahip olan anne-babaların çocuğu teknolojik araca sahip olmayan göre daha yüksek oranda medyaya öğrenme aracı işlevi yükledikleri ve yararlı olduğunu düşündükleri ortaya çıkmıştır.

Bulgular (Medyanın İşlevi- çocuk medya kullanımı)

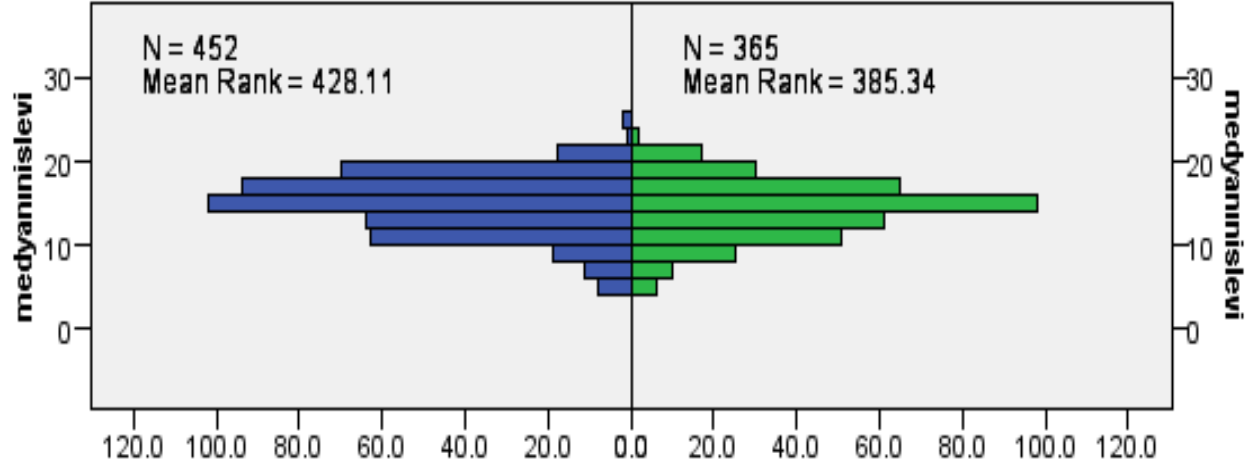
Katılımcıların **medyanın işlevine yönelik düşüncelerinin** çocuklarına tablet kullanımı için **tanıdıkları süreye göre** farklılaştığı görülmüştür. Bu farklılığın çocuklarına **0-29 dakikadan fazla tablet kullanım süresi** tanıyan anne-babaların daha yüksek oranda **medyaya öğrenme aracı** işlevi yükledikleri ve yararlı olduğunu düşündükleri ortaya çıkmıştır.

Bulgular (Medyanın İşlevi- çocuk medya kullanımı)

D18.cocuguninterneterisimi

evet

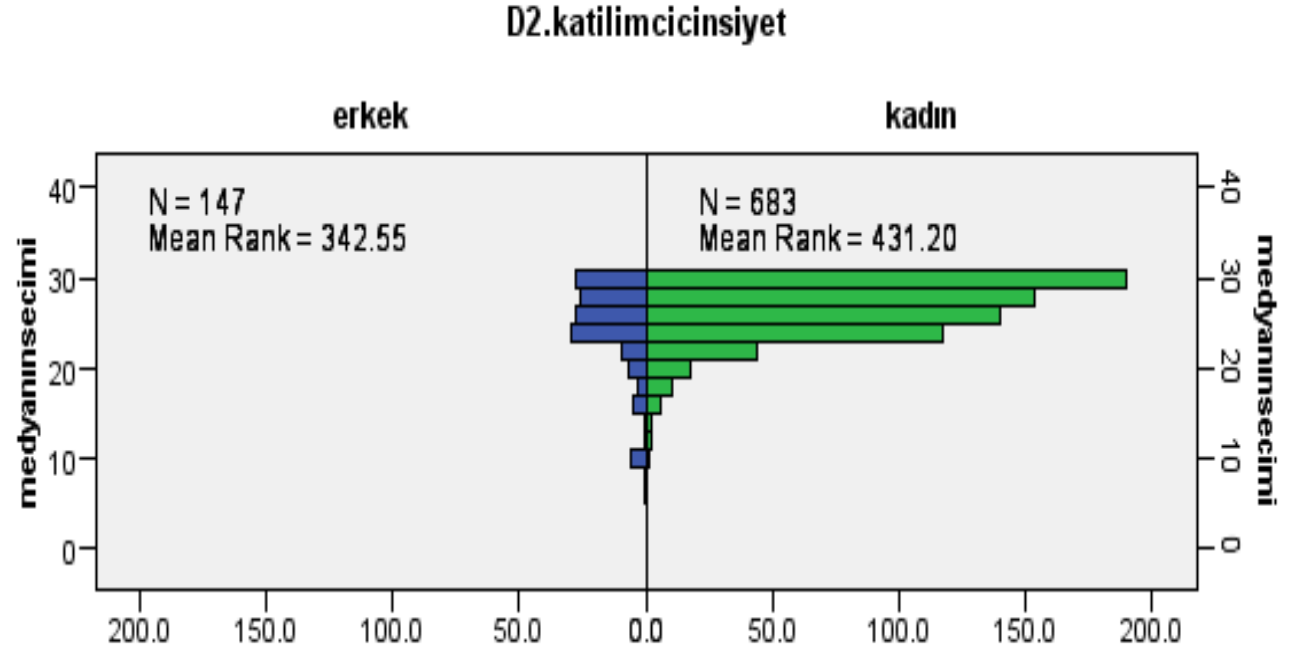
hayır

Katılımcıların medyanın işlevine yönelik düşünceleri çocuğun internete erişimi olma durumuna göre farklılık göstermektedir. Çocuğun internete erişimi olan anne-babaların çocuğun internete erişimi olmayan anne-babalara oranla medyanın daha öğretici ve yararlı olduğunu düşünüyorlar.

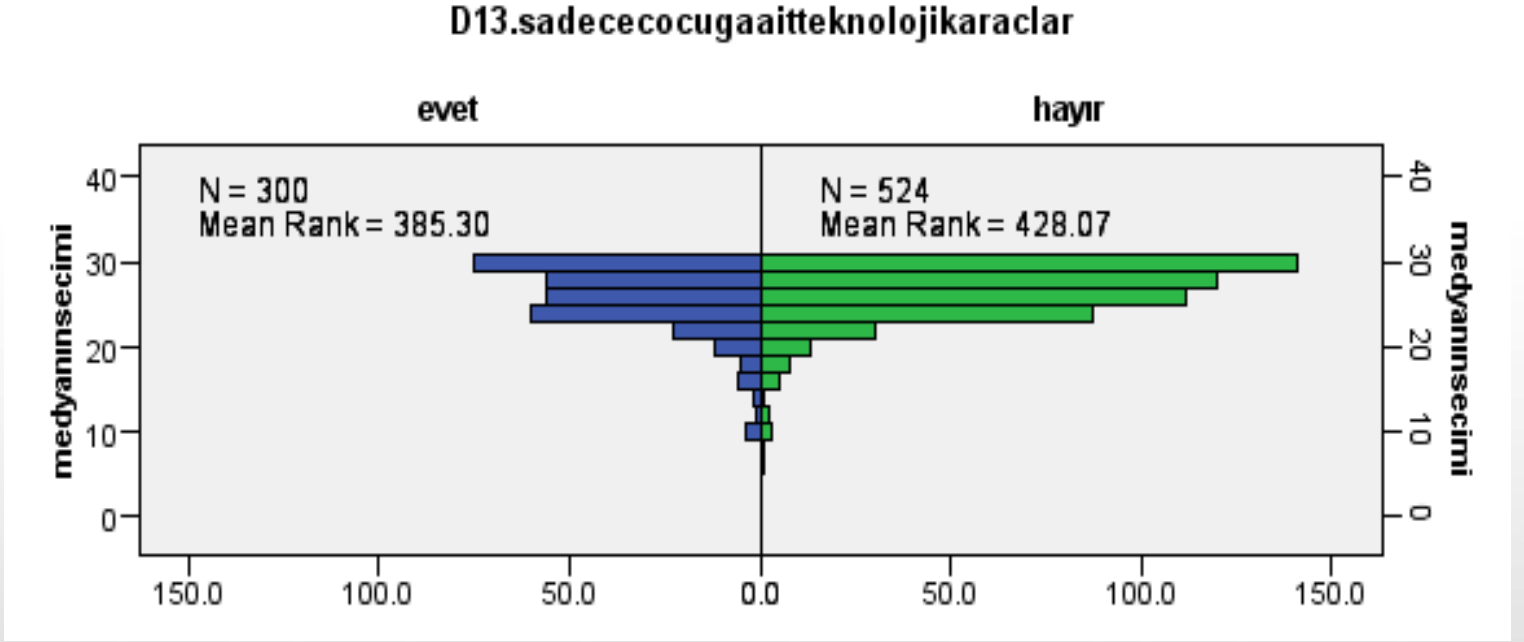
Bulgular (Medyanın seçimi- Anne Baba demografik bilgiler)

Katılımcıların medyanın seçimine yönelik düşünceleri cinsiyetler arası farklılık göstermekte olup kadınlar (anneler) medya seçiminde erkeklere (babalara) oranla medya içeriğinin çocuğa uygunluğuna daha fazla dikkat etmekte; çocuklarının TV izlemek, tablet, bilgisayar ve akıllı telefon ile vakit geçirmesi yerine oyun ve sosyal aktiviteleri tercih etme düşüncesindeler.

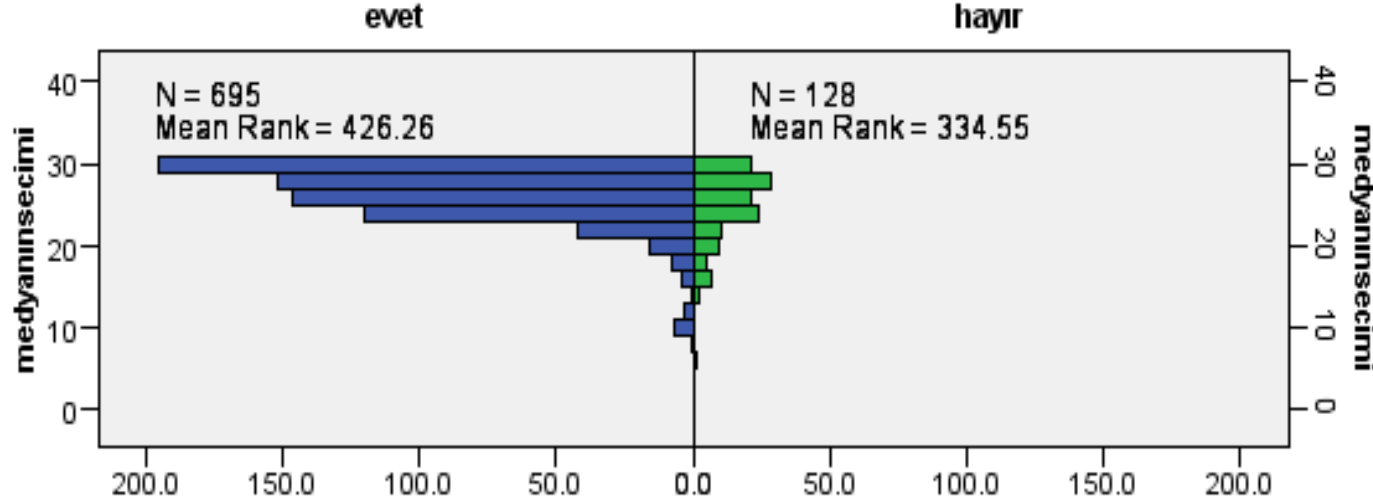
Bulgular (Medyanın seçimi- Çocuk medya kullanımı)

Katılımcıların medyanın seçimine yönelik düşünceleri çocuğu teknolojik araca sahip olma durumuna göre farklılık göstermekte olup çocuğu teknolojik araca sahip olmayan anne babalar medya seçiminde çocuğu teknolojik araca sahip olan anne babalara oranla medya içeriğinin çocuğa uygunluğuna daha fazla dikkat etmekte; çocuklarının TV izlemek, tablet, bilgisayar ve akıllı telefon ile vakit geçirmesi yerine oyun ve sosyal aktivileri tercih etme düşüncesindeler.

Bulgular (Medyanın seçimi- Çocuk medya kullanımı)

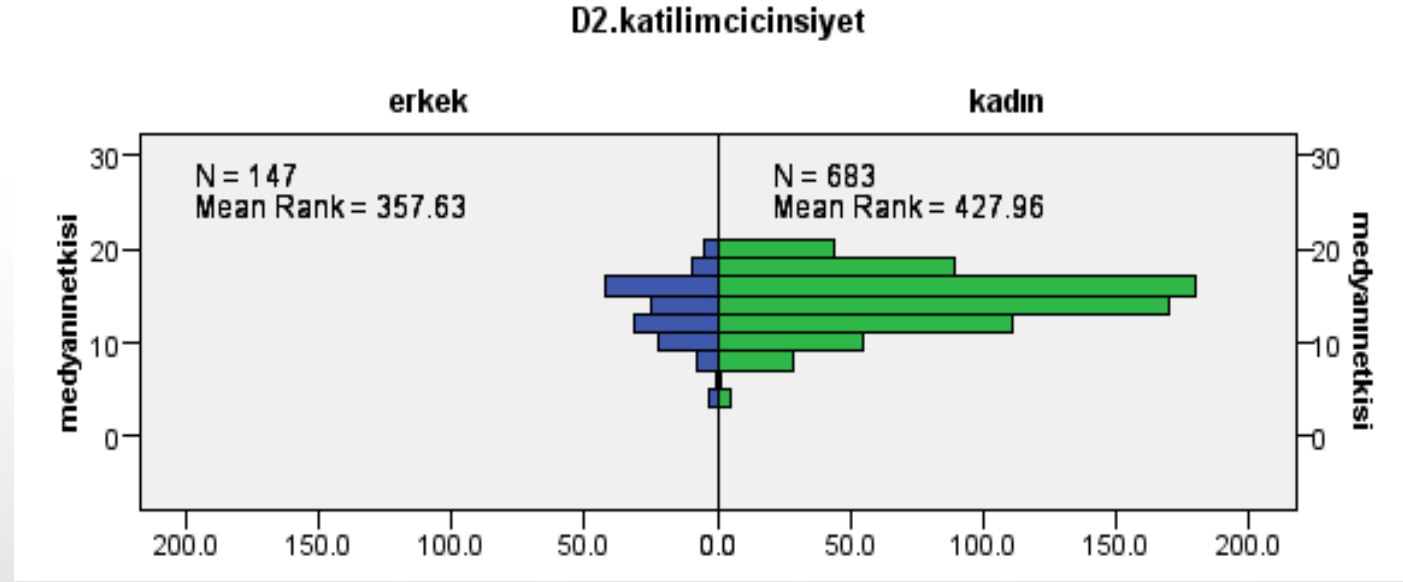
D16.evdecocugunteknolojikarackullanimikurallari

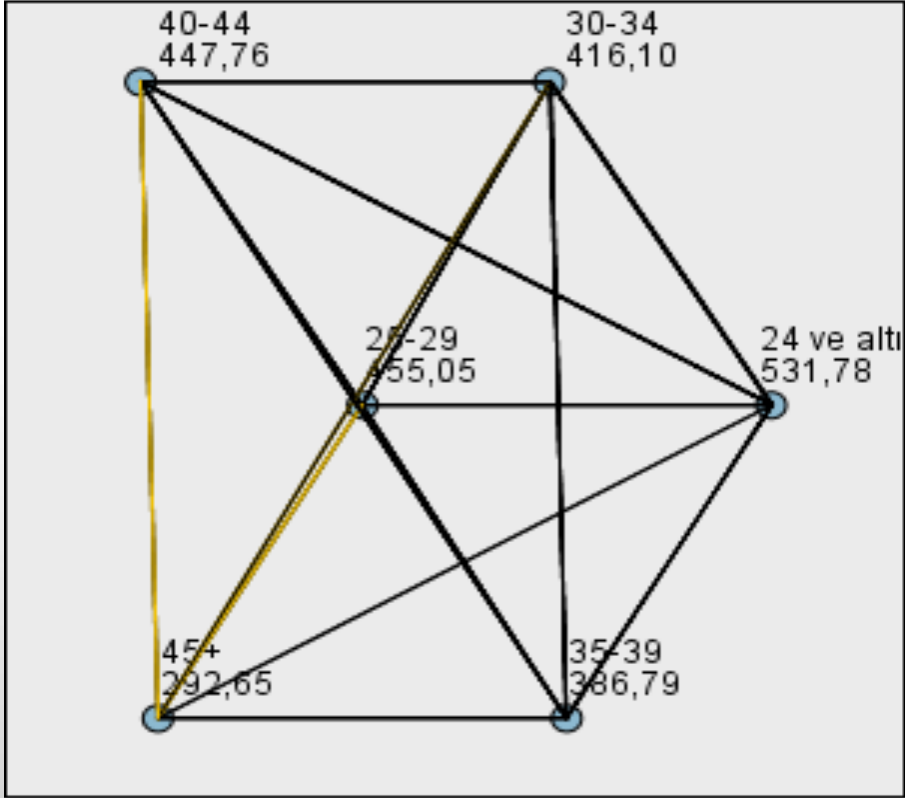
Katılımcıların **medyanın seçimine yönelik düşünceleri** çocuğuna teknolojik araç kullanımına yönelik **kural koyma durumuna göre** göre farklılık görülmüştür. Bu farklılığın çocuğuna teknolojik araç kullanımında **kural koyan anne-babaların kural koymayan anne-babalara oranla medya içeriğinin çocuğa uygunluğuna daha fazla dikkat etmekte;** çocuklarının TV izlemek, tablet, bilgisayar ve akıllı telefon ile vakit geçirmesi yerine oyun ve sosyal aktiviteleri tercih etme düşüncesindeler.

Bulgular (Medyanın etkisi- Anne Baba demografik bilgiler)

Katılımcıların medyanın etkisine yönelik düşünceleri cinsiyetler arası farklılık göstermekte olup kadınlar (anneler) medyanın etkileri konusunda erkeklere (babalara) oranla çocuklarının ürün, oyun ve oyuncak tercihleri ile küfür vb. olumsuz davranışlarda daha etkili olduğu düşüncelerini belirtmişlerdir.

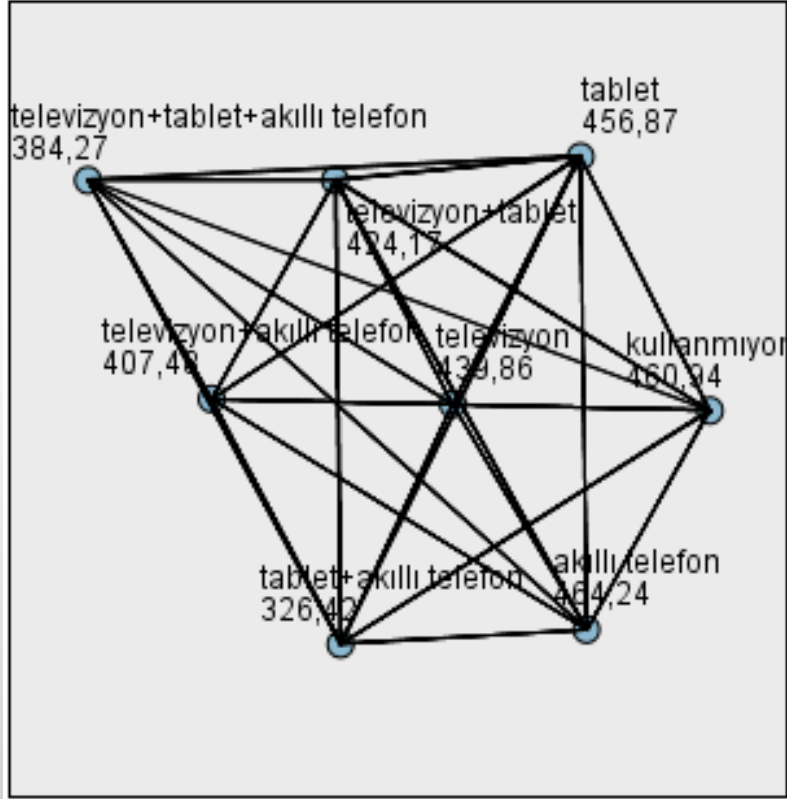

Bulgular (Kısıtlayıcı Aracılık- Anne Baba demografik bilgiler)

Katılımcıların çocuklarının medya kullanımında gerçekleştirdikleri kısıtlayıcı aracılık davranışları yaşlarına göre farklılaşmaktadır. 30 yaş altındaki anne-babaların 40 yaş ve üstü anne-babalara göre daha kısıtlayıcı medya aracılığı davranışları (oynama/izleme süresini belirleme ve kısıtlama, oynama/izleme saatlerini düzenleme) gösterdikleri belirlenmiştir.

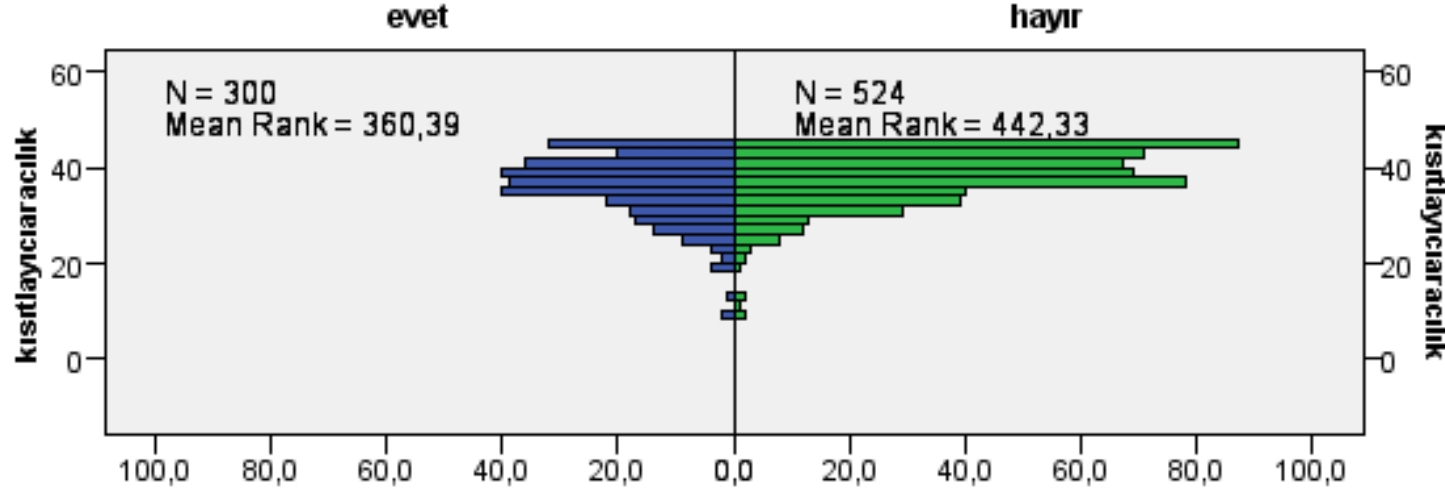
Bulgular (Kısıtlayıcı Aracılık- Çocuk medya kullanımı)

Katılımcıların **çocuklarının kullandıkları teknolojik araçlara göre anne-babaların kısıtlayıcı medya aracılık davranışları** farklılaşmaktadır. Bu farklılığın, **çocuğu sadece tablet kullanan anne-babaların diğer medya araçlarını kullananlara oranla daha kısıtlayıcı medya aracılık davranışı** (oynama/izleme süresini belirleme ve kısıtlama, oynama/izleme saatlerini düzenleme) gösterdikleri belirlenmiştir.

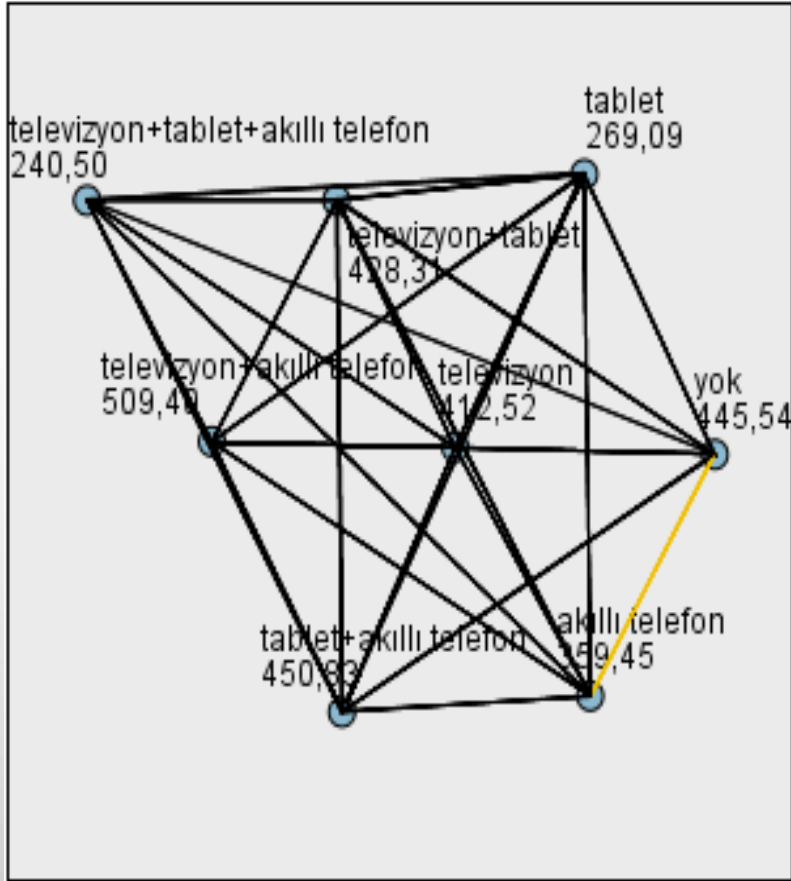
Bulgular (Kısıtlayıcı Aracılık- Çocuk medya kullanımı)

D13.sadececocugaitteknolojikaraclar

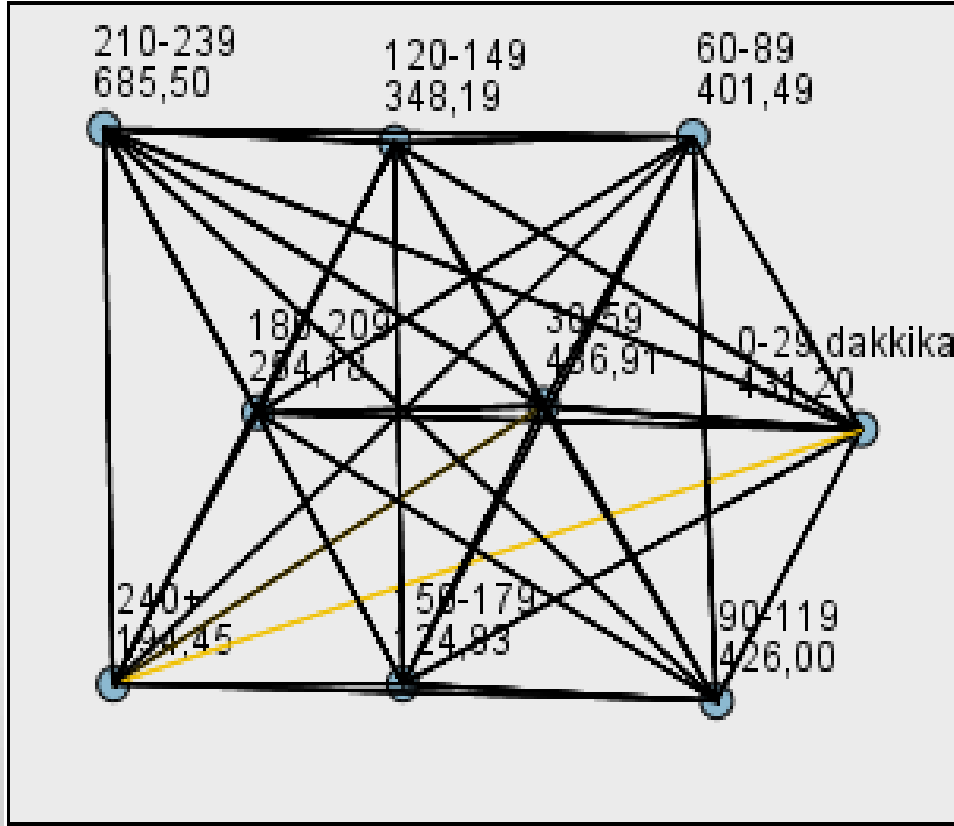
Katılımcıların çocuklarının teknolojik araçlara sahip olma durumuna göre anne-babaların kısıtlayıcı medya aracılık davranışları farklılaşmaktadır. Bu farklılığın, çocuğu teknolojik araca sahip olmayan anne-babaların çocuğu teknolojik araca sahip olan anne-babalara oranla daha kısıtlayıcı medya aracılık davranışı (oynama/izleme süresini belirleme ve kısıtlama, oynama/izleme saatlerini düzenleme) gösterdikleri belirlenmiştir.

Bulgular (Kısıtlayıcı Aracılık- Çocuk medya kullanımı)

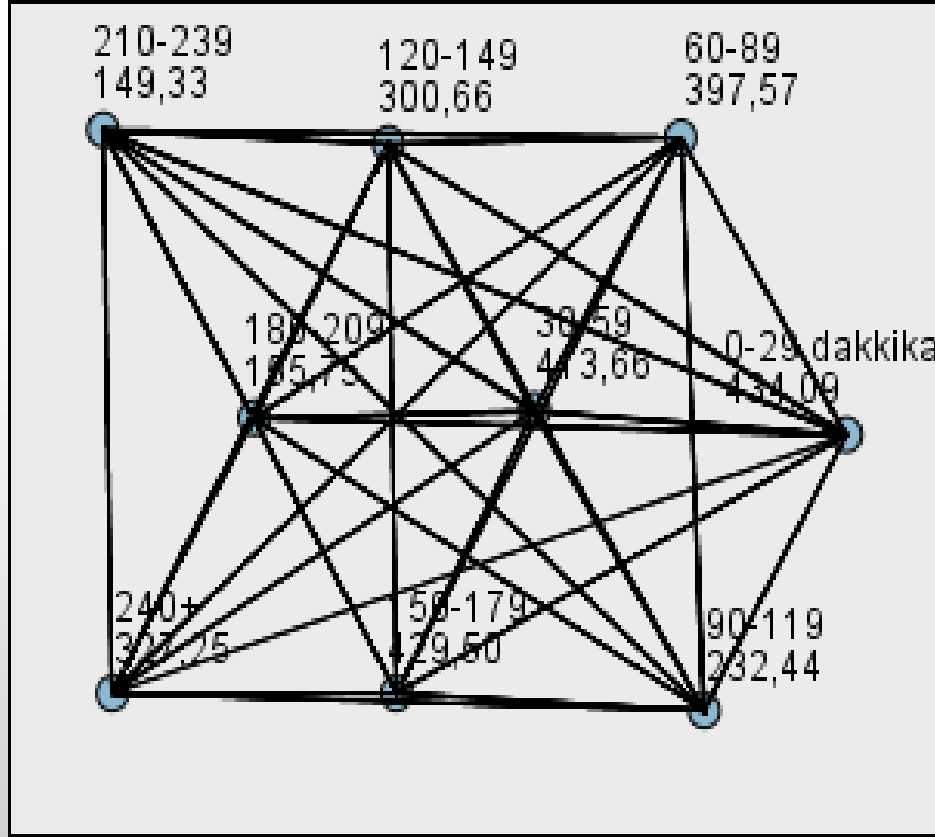
Katılımcıların **çocuğa ait teknolojik araçlara göre anne-babaların kısıtlayıcı medya aracılık davranışları** farklılaşmaktadır. Bu farklılığın, **çocuğu teknolojik araca sahip olmayan anne-babaların çocuğu sadece akıllı telefona sahip olan anne-babalara oranla daha kısıtlayıcı medya aracılık davranışı** (oynama/izleme süresini belirleme ve kısıtlama, oynama/izleme saatlerini düzenleme) gösterdikleri belirlenmiştir.

Bulgular (Kısıtlayıcı Aracılık- Çocuk medya kullanımı)

Katılımcıların çocuklarına tablet kullanımı için tanıdıkları süreye göre kısıtlayıcı medya aracılık davranışlarının farklılaştığı görülmüştür. Bu farklılığın çocuklarına 240 dakikadan fazla tablet kullanım süresi tanıyan anne-babalara oranla 0-29 dakika tablet kullanım süresi tanıyan anne-babalar daha kısıtlayıcı medya aracılık davranışı (oynama/izleme süresini belirleme ve kısıtlama, oynama/izleme saatlerini düzenleme) gösterdikleri ortaya çıkmıştır.

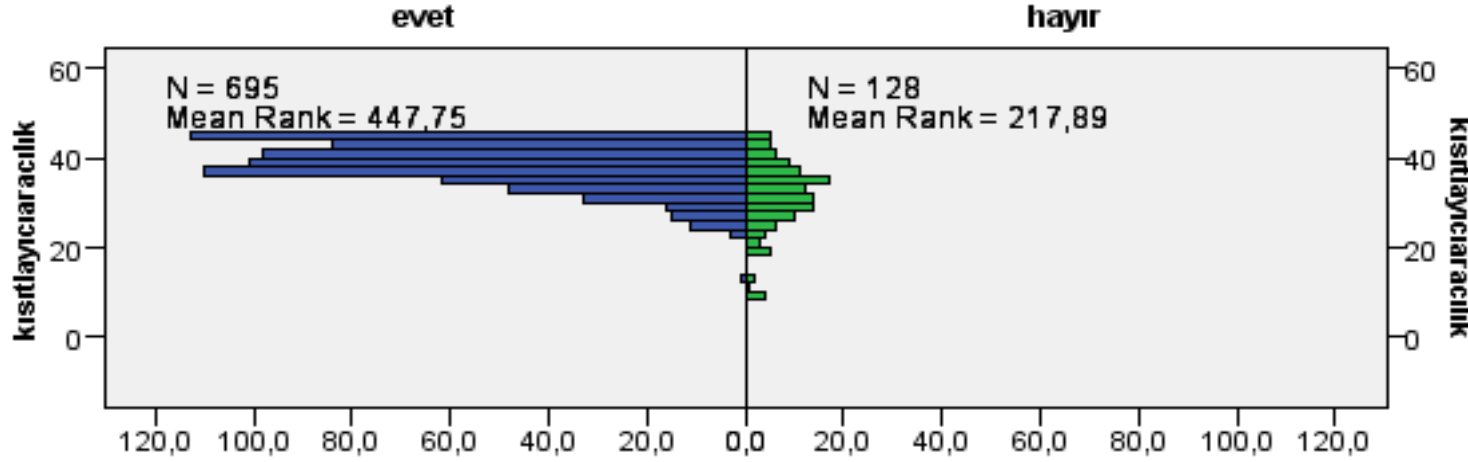
Bulgular (Kısıtlayıcı Aracılık- Çocuk medya kullanımı)

Katılımcıların çocuklarına tablet kullanımı için tanıdıkları süreye göre kısıtlayıcı medya aracılık davranışlarının farklılaştığı görülmüştür. Bu farklılığın çocuklarına 0-29 dakika arası tablet kullanım süresi tanıyan anne-babaların daha fazla tablet kullanım süresi tanıyan anne-babalara oranla daha kısıtlayıcı medya aracılık davranışı (oynama/izleme süresini belirleme ve kısıtlama, oynama/izleme saatlerini düzenleme) gösterdikleri ortaya çıkmıştır.

Bulgular (Kısıtlayıcı Aracılık- Çocuk medya kullanımı)

D16.evdecocugunteknolojikarackullanımıkuralları

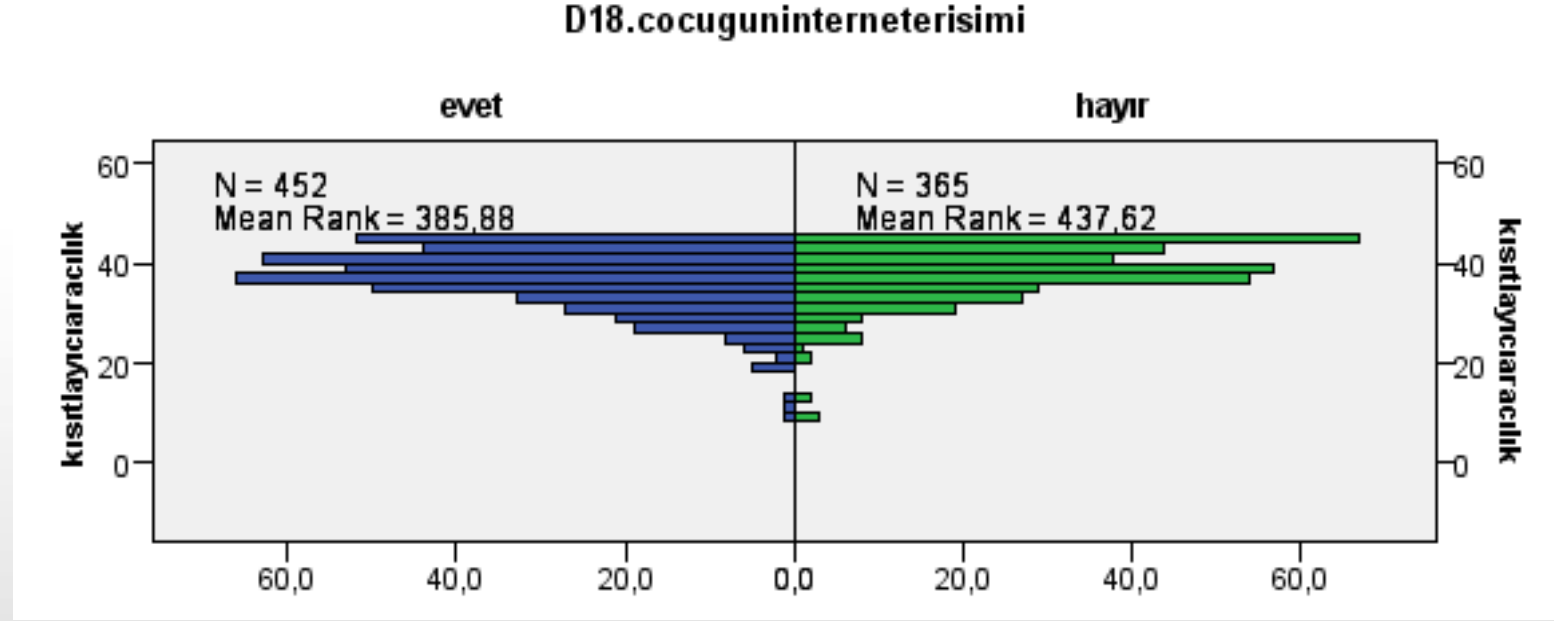

Katılımcıların çocuklarının teknolojik araç kullanımına ilişkin kuralları olma durumuna göre anne-babaların kısıtlayıcı medya aracılık davranışlarının farklılaştığı görülmektedir. Bu farklılığın çocuğunun teknolojik araç kullanımına ilişkin kuralları olan anne-babaların çocuğunun teknolojik araç kullanımına ilişkin kuralları olmayan anne-babalara oranla daha kısıtlayıcı medya aracılık davranışı (oynama/izleme süresini belirleme ve kısıtlama, oynama/izleme saatlerini düzenleme) sergilediği görülmüştür.

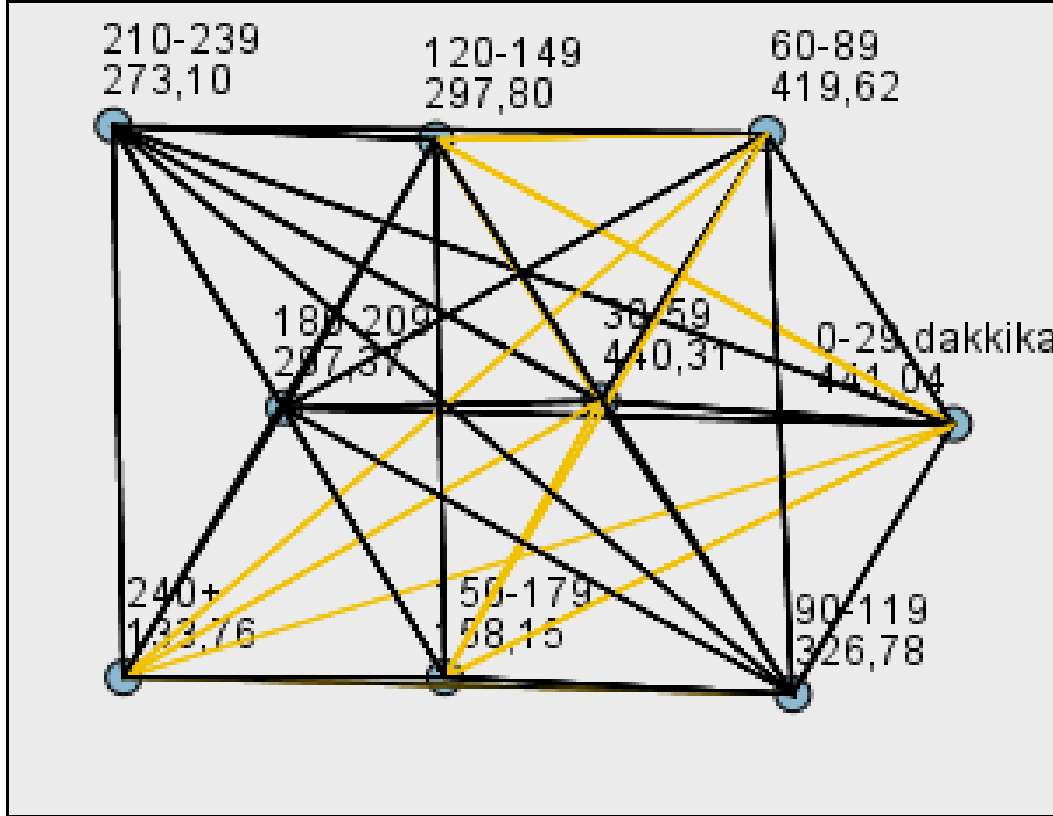

Bulgular (Kısıtlayıcı Aracılık- Çocuk medya kullanımı)

Katılımcıların çocuklarının internete erişim durumuna göre anne-babaların kısıtlayıcı medya aracılık davranışlarının farklılaştığı görülmektedir. Bu farklılığın çocuğun internete erişimi olmayan anne-babaların çocuğun internete erişimi olan anne-babalara oranla daha kısıtlayıcı medya aracılık davranışı (oynama/izleme süresini belirleme ve kısıtlama, oynama/izleme saatlerini düzenleme) sergilediği görülmüştür.

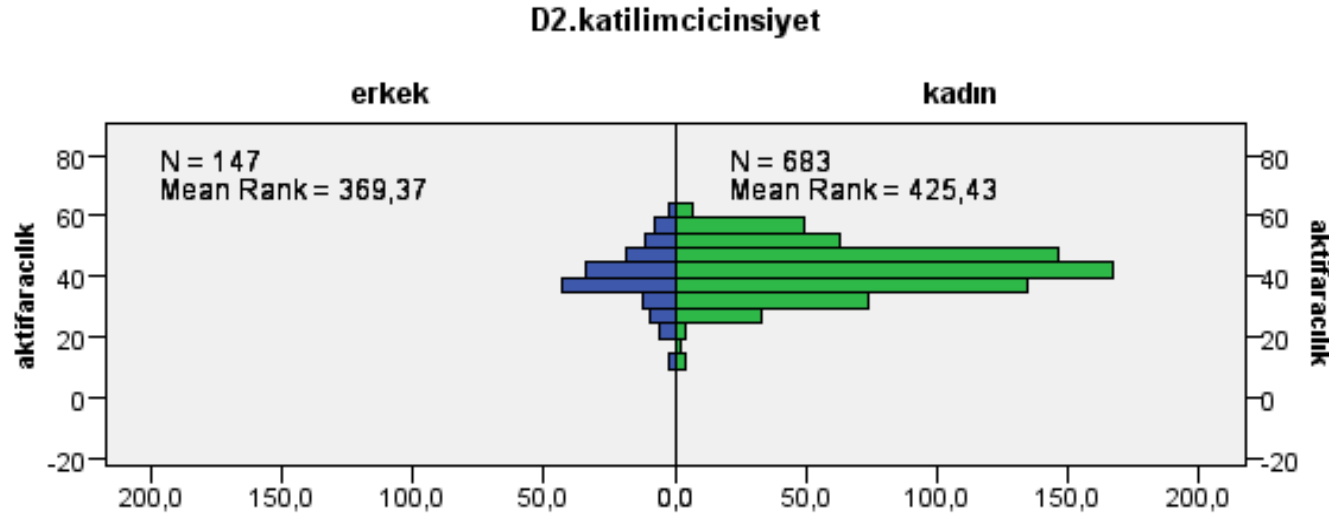

Bulgular (Kısıtlayıcı Aracılık- Çocuk medya kullanımı)

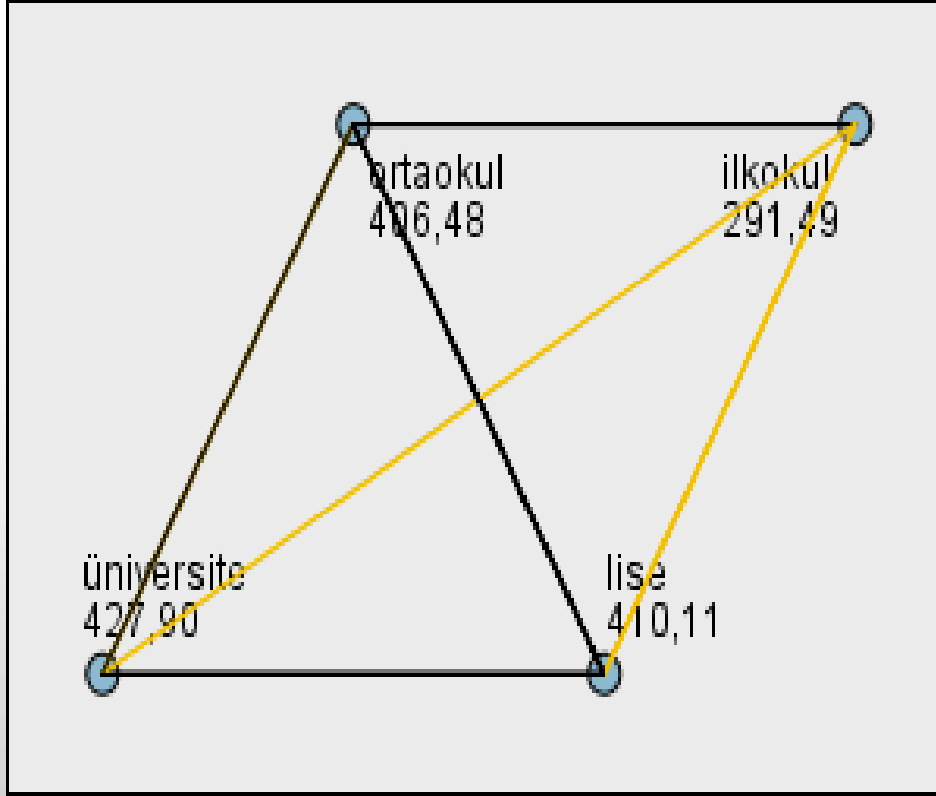
Katılımcıların **çocuklarının internet kullanım süresine göre kısıtlayıcı medya aracılık davranışlarının** farklılaştığı görülmüştür. Bu farklılığın **çocukları 0-29 ve 30-59 dakika arası internet kullanım süresi tanıyan anne-babaların daha fazla internet kullanım süresi tanıyan anne-babalara oranla daha kısıtlayıcı medya aracılık davranışı** (oynama/izleme süresini belirleme ve kısıtlama, oynama/izleme saatlerini düzenleme) gösterdikleri ortaya çıkmıştır.

Bulgular (Aktif Aracılık- Anne Baba demografik bilgiler)

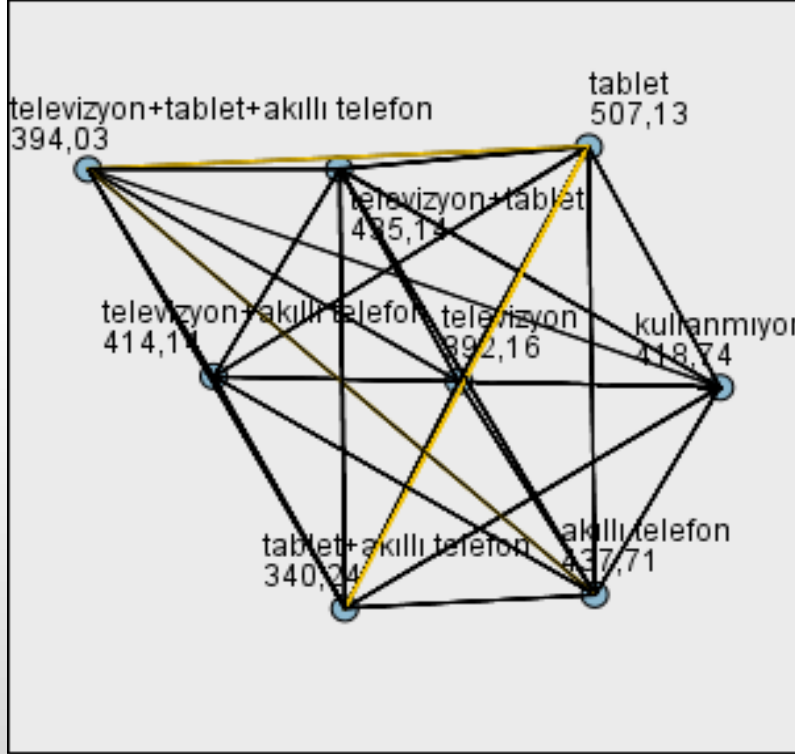
Katılımcıların çocuklarının medya kullanımında gerçekleştirdikleri aktif medya aracılık davranışları anne-babaların cinsiyetlerine göre farklılaşmaktadır. Bu farklılığın, kadınların (annelerin) erkeklere oranla (babalara) daha aktif medya aracılık davranışı (oyun/TV içeriği hakkında öncesinde, sürecinde ve sonrasında konuşma, soru sorma ve ek bilgiler verme) gösterdikleri yönünde olduğu görülmüştür.

Bulgular (Aktif Aracılık- Anne Baba demografik bilgiler)

Katılımcıların çocuklarının medya kullanımında gerçekleştirdikleri aktif aracılık davranışları anne-babaların eğitim durumuna göre farklılaşmaktadır. Bu farklılığın, lise ve üniversite düzeyinde eğitime sahip anne-babaların ilkokul düzeyinde eğitim düzeyine sahip anne-babalara göre daha aktif aracılık davranışı (oyun/TV içeriği hakkında öncesinde, sürecinde ve sonrasında konuşma, soru sorma ve ek bilgiler verme) gösterdikleri yönünde olduğu görülmüştür.

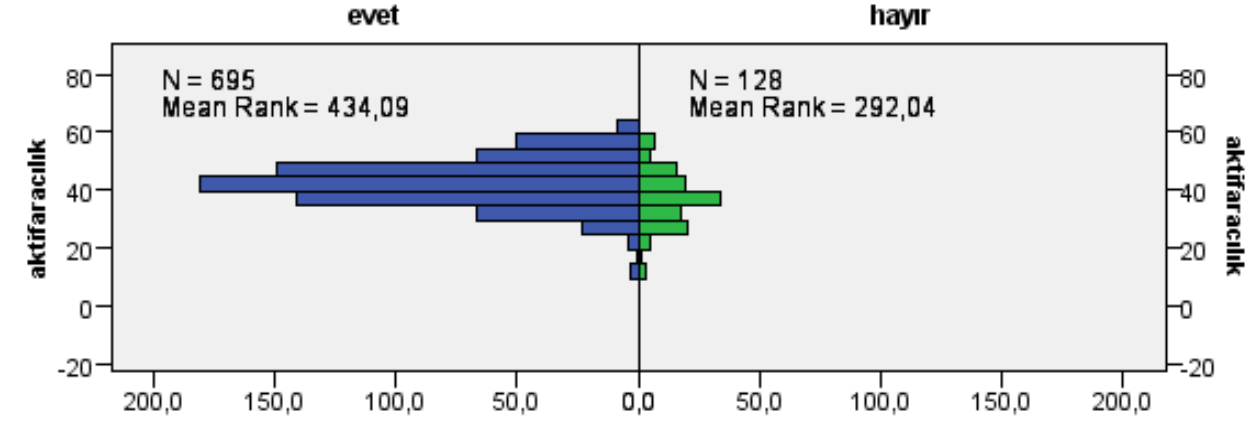
Bulgular (Aktif Aracılık- Çocuk medya kullanımı)

Katılımcıların **çocuklarının** kullandıkları **teknolojik araçlara** göre **anne-babaların aktif medya aracılık** davranışları farklılaşmaktadır. Bu farklılığın, **çocuğu sadece tablet kullanan anne-babaların diğer medya araçlarını kullananlara oranla daha aktif medya aracılık davranışı** (oyun/TV içeriği hakkında öncesinde, sürecinde ve sonrasında konuşma, soru sorma ve ek bilgiler verme) gösterdikleri belirlenmiştir.

Bulgular (Aktif Aracılık- Çocuk medya kullanımı)

D16.evdecocugunteknolojikarackullanımikuralları

Katılımcıların çocuklarının teknolojik araç kullanımına ilişkin kuralları olma durumuna göre anne-babaların aktif medya aracılık davranışlarının farklılaştığı görülmektedir. Bu farklılığın çocuğunun teknolojik araç kullanımına ilişkin kuralları olan anne-babaların çocuğunun teknolojik araç kullanımına ilişkin kuralları olmayan anne-babalara oranla daha aktif medya aracılık davranışı (oyun/TV içeriği hakkında öncesinde, sürecinde ve sonrasında konuşma, soru sorma ve ek bilgiler verme) sergilediği görülmüştür.

SONSÖZ MEDYA DİYETİ

- Ne zaman,
 - Ne kadar,
 - Ne
- izliyoruz/izletiyoruz?

Ne zaman,
Ne kadar,
Ne

iyoruz/yediriyoruz?

7. Uluslararası Çocuk Medyası Konferansı

Çocuk Medyasında İçerik Seçimi ve
Ekran Süresi Yönetimi

3-6 Yaş Grubu Çocukların Medyaya Erişiminde Aile Profilleri:

Anne Babalar Engel mi, Yoksa Rehber mi?

Dr. Öğretim Üyesi Müge Şen, Ankara Üniversitesi

Dr. Öğretim Üyesi Arif Yılmaz, Hacettepe Üniversitesi

Araştırma Görevlisi Nergiz Teke, Bartın Üniversitesi

